

Vlaamse
overheid

Nationaal **A**ctie **P**lan d' **A**ction **N**ational

Richtlijnen met betrekking tot de informatie omtrent pesticiden en hun alternatieven aan niet-professionelen op de plaats van verkoop.

(versie 2.0 goedgekeurd door de ICL_{NAPAN} op 25/06/2015)

1 juli 2015

Dit document is opgesteld om een interpretatie te geven aan het algemene kader van de wetgeving die wordt opgelegd door federale en gefedereerde overheden met betrekking tot het ter beschikking stellen van informatie omtrent pesticiden voor niet-professionelen aan de verkopers op de plaats van verkoop. Dit document is opgesteld door de NAPAN Task Force en goedgekeurd door de Interministeriële conferentie Leefmilieu op 25/06/2015. Het algemene kader is richtinggevend.

Dit document geeft eveneens invulling aan art 5 van het Koninklijk Besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling. De bepalingen met betrekking tot "de inhoud van de algemene informatie die beschikbaar dient te zijn in de verkooppunten en, in voorkomend geval, de modaliteiten (formaat, plaats t.o.v. de producten, enz.) volgens dewelke deze informatie moet geleverd worden" zijn goedgekeurd door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van Voedselketen en Leefmilieu en bijgevolg juridisch bindend. De richtlijnen zijn van kracht vanaf publicatie van deze richtlijnen.

Context en analyse

Art. 6, lid 3 van de Richtlijn 2009/128 legt op om algemene informatie ter beschikking te stellen over het volgende: "risico's van pesticidengebruik voor gezondheid en milieu, met name wat betreft gevaren, blootstelling, correcte opslag, hantering, toepassing en veilige verwijdering in overeenstemming met de communautaire afvalwetgeving, alsmede over alternatieven met minder risico's". Deze bepaling wordt door de Richtlijn opgelegd voor gewasbeschermingsmiddelen.

Ter implementatie door de federale en gefedereerde entiteiten noteren we het volgende:

De federale overheid zette deze bepaling om in zijn Koninklijk Besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het

kader van duurzame ontwikkeling, artikel 5¹. Deze bepaling komt ook textueel in het Federaal Plan voor Reductie van Pesticiden.

De Vlaamse overheid nam deze bepaling ook over op 2 manieren. In de eerste plaats in het Decreet van 8 februari 2013, houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest, artikel 10², maar hier wordt de plaats van verkoop niet specifiek vermeld, dus het betreft een bredere informatiecampagne. In de 2de plaats zijn er de bepalingen in het Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik die voor het ter beschikking stellen van informatie op plaats van de verkooppunten een akkoord voorziet met de federale en gefedereerde entiteiten. Deze actie is eveneens gekaderd in een breed communicatie- en sensibilisatiebeleid voor een vermindering van het pesticidengebruik.

De overheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nam deze bepaling over in algemene termen, in zijn ordonnantie van 20 juni 2013, betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest³.

De overheid van het Waals Gewest voorziet in zijn "Programme wallon de réduction des pesticides" een akkoord met de federale en gefedereerde entiteiten voor het ter beschikking stellen van informatie op de plaats van verkoop en voorziet extra maatregelen⁴ omtrent communicatie aan het grote publiek met betrekking tot een neutrale actuele informatie omtrent goede praktijken, kennis van het risico, alternatieve technieken en verminderen van het gebruik van pesticiden en biociden. De toegang wordt voorzien via verschillende websites alsook een gratis telefoonnummer.

¹ Bij het op de markt brengen ervan, moeten <pesticiden> bestemd voor niet-professionele gebruikers worden vergezeld van algemene informatie over de risico's van pesticidengebruik voor gezondheid en milieu, met name wat betreft gevaren, blootstelling, correcte opslag, hantering en toepassing, alsmede over alternatieven met minder risico's. [1 De inhoud van de algemene informatie die beschikbaar dient te zijn in de verkooppunten en, in voorkomend geval, de modaliteiten (formaat, plaats t.o.v. de producten, enz.) volgens dewelke deze informatie moet geleverd worden, wordt bepaald door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu. Deze informatie wordt ten minste eenmaal geactualiseerd tijdens iedere herziening van het federaal reductieprogramma.

² De Vlaamse Regering stelt informatie ter beschikking aan het brede publiek over :

1o het gebruik van niet-chemische bestrijdingsmethoden;
2o de effecten en de risico's van pesticiden op de menselijke gezondheid, het leefmilieu en op nietdoelwitorganismen. Niet-doelwitorganismen zijn organismen waarvoor het gebruik van pesticiden niet bedoeld is;
3o het verwijderen van afval dat afkomstig is van het gebruik van pesticiden.

³ Het gewestelijk reductieprogramma voor pesticiden voorziet in de nodige maatregelen om zowel de professionele als de niet-professionele gebruikers te informeren, om voorlichtings- en sensibiliseringsprogramma's te bevorderen en te faciliteren, en om de geïntegreerde gewasbescherming en het gebruik van niet-chemische alternatieve methoden te bevorderen. De ter beschikking gestelde informatie betreft met name : 1° de risico's en eventuele acute en chronische gevolgen van het gebruik van pesticiden voor de gezondheid van de mens, de niet beoogde organismen, het grondwater dat gebruikt wordt of gebruikt kan worden voor de distributie van drinkwater en voor het leefmilieu; 2° de keuze en het gebruik van geïntegreerde gewasbescherming en niet-chemische alternatieve methodes; en 3° de reductie van de risico's bij de opslag en het gebruik van pesticiden.

⁴ Maatregel 2.1 : Jaarlijkse publicatie van een gids voor goede tuinier praktijken en verspreiding van deze gids via de gemeenten.

Maatregel 2.2. :

1° Sensibiliseren van particulieren omtrent alternatieve bestrijdingsmiddelen

2° Sensibiliseren en aanmoedigen van particulieren om een meer verantwoordelijke houding aan te nemen ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen

Maatregel 2.3. : Sensibiliseren van particulieren voor het identificeren van de risico's gekoppeld aan het behandelen van resten van sporeistoffen en verpakkingen

De verschillende Belgische overheden hebben de bepalingen met betrekking tot pesticiden op verschillende wijze omgezet. De federale bepalingen zijn van toepassing op alle gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Voor het Vlaams gewest zijn de bepalingen alleen van toepassing op pesticiden die gebruikt worden in open lucht. Het Brussels Hoofdstedelijk gewest en het Waals Gewest beperken zich tot gewasbeschermingsmiddelen conform het huidige toepassingsgebied van de Richtlijn 2009/128/EG.

Het invullen van de verplichting op de plaats van verkoop

Na analyse van de context en rekening houdend met het wetgevend kader, worden voor de verkooppunten volgende leidraden meegedeeld. Deze richtlijnen richten zich tot alle distributeurs en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen voor niet professioneel gebruik en de distributeurs en verkopers van biociden voor niet professioneel gebruik die ook gewasbeschermingsmiddelen aanbieden.

Welke informatie moet ter beschikking gesteld worden?

- (1) De volgende informatie moet ter beschikking worden gesteld:
 - a) Een communicatiemiddel voor de consument, met hierin minstens de wettelijk verplichte informatie (goed gebruik van pesticiden, alternatieven met minder risico) waarvan de inhoud gebaseerd is op de algemene tekst in bijlage a. Elke verkoper of distributeur heeft de vrijheid om het formaat van deze communicatie te kiezen. De communicatiemiddelen stemmen overeen met de algemene inhoud aan dewelke de informatie moet voldoen volgens art. 5 van het KB van 4 september 2012.
 - b) Een communicatie inzake de alternatieve bestrijdingsmiddelen opgenomen in bijlage b die te vinden zijn in het verkooppunt. Ook hier heeft de verkoper of distributeur de vrijheid om het formaat zelf te bepalen, maar dit communicatiemiddel is wel een “stand-alone”-tool en apart van de communicatie bedoeld onder 1a.
 - c) De informatiedrager zal verwijzen naar de website van het sectorakkoord of naar de door de overheid ontwikkelde website. Alle door de overheid ontwikkelde communicatiemiddelen zullen integraal te vinden zijn op deze websites. In de nabijheid van de producten mag worden verwezen naar het callcenter van het sectorakkoord en naar de website waar bijkomende informatie bekomen kan worden

- (2) Op basis van de tekst in bijlage a zullen de federale en gefedereerde overheden communicatiemiddelen ontwikkelen. Deze middelen zullen digitaal ter beschikking worden gesteld en integraal overgenomen worden op de door de website van het sectorakkoord en de overheid ontwikkelde website. De distributeurs moeten zelf voorzien ofwel voor de afdruk ofwel voor het gebruik van de inhoud in eigen communicatiedragers en het ter beschikking stellen hiervan op de plaats van verkoop.

-
- (3) Om aan de verplichting (1a) te voldoen, zijn de verantwoordelijken van de verkooppunten vrij om andere communicatiemiddelen te ontwikkelen, onder volgende voorwaarden:
- de informatie stemt inhoudelijk overeen met de informatie zoals bepaald in bijlage a;
 - de informatie is vrij van publiciteit en/of merknamen;
 - voorafgaand aan de publicatie mogen de ontwikkelde communicatiemiddelen voorgelegd worden ter validatie door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in overleg met de NAPAN Task Force. De overheid geeft binnen 30 dagen zijn bemerkingen of goedkeuring en publiceert de goedgekeurde versies op de website van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
- (4) De communicatiemiddelen, ontwikkeld conform punt (2) of (3), en de informatie in verband met de alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen (zie bijlage b) moeten steeds beschikbaar zijn. Ze moeten duidelijk zichtbaar en leesbaar worden opgesteld, zodat ze gemakkelijk toegankelijk zijn, ter hoogte van de rayon "pesticiden" of in de nabijheid van elk pesticide.

Op welke producten is deze verplichting van toepassing?

- (5) Deze verplichting is van toepassing op alle gewasbeschermingsmiddelen, evenals op biociden die verkocht worden op plaatsen waar ook gewasbeschermingsmiddelen verkocht worden. Hiermee worden voornamelijk biociden van PT2 (ontsmetting van zwembaden en anti-groen-middelen), PT8 (houtbeschermingsmiddelen), PT14 (rodenticiden) en PT18 (insecticiden) geïndiceerd.
- Het feit dat sommige verkoopplaatsen van biociden worden vrijgesteld van deze verplichting verklaart zich omwille van het zeer diverse gamma van biociden. De basistekst opgenomen in bijlage a van dit document stemt niet altijd overeen en/of is niet genuanceerd genoeg om gepaste communicatiemiddelen voor de plaats van verkoop van biociden (bv apotheken) te ontwikkelen.

Kennis en informatie over alternatieven met minder risico

- (6) De kennis over alternatieven is productspecifiek en is niet in extenso opgenomen in de algemene informatie in bijlage. Er is echter wel algemene informatie over de alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen vermeld in bijlage b. Deze informatie zal worden overgebracht door een actief advies dat op de plaats van verkoop wordt gegeven of via een call-center. Voor zover zij beschikken over een fytolicensie P3 of NP (verkoop-advies) moeten de verkopers in staat zijn om deze informatie te verschaffen. Eveneens worden zij geacht de consument correct te informeren over het gebruik van alternatieven voor chemische bestrijding.
- (7) De gefedereerde entiteiten ontwikkelen specifieke communicatiemiddelen hiertoe, die ter beschikking kunnen worden gesteld op de plaats van verkoop.
- [voorstel van de sector om dit punt 7 niet als verplichtend op te leggen, dit is een derde communicatiemiddel, mogelijk niet coherent over de verschillende gewesten]

Handhaving

- (8) De controle op de plaats van verkoop moet bijdragen tot een breed sensibiliseringsbeleid voor het duurzaam gebruik van pesticiden. De bepaling van art 6, lid 3 van de Verordening 2009/128 stelt dat niet de overheid, maar wel de verkoper informatie moet communiceren. In het kader van een controle moeten in rekening worden gebracht dat de tijd om deze informatie te communiceren beperkt is en dat niet alleen de beschikbaarheid van de informatie, maar ook de manier waarop deze gecommuniceerd wordt en de inhoud ervan van belang zijn.
- (9) Controlediensten kunnen sanctionerend optreden tegenover de verantwoordelijken van plaatsen van verkoop van gewasbeschermingsmiddelen indien zij zouden nagelaten hebben de informatie, vermeld in punt (1), (2) of (3) te verstrekken. De sancties omschreven in de bepalingen van art. 17 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu de volksgezondheid en de werknemers zijn van toepassing.
- (10) De bevoegde overheden kunnen daarenboven de kennis van fytolicensiehouders testen met betrekking tot gevaren, blootstelling, correcte opslag, hantering, toepassing en veilige verwijdering in overeenstemming met de communautaire afvalwetgeving, van de specifieke producten die te koop worden gesteld op de plaats van verkoop. Hetzelfde geldt voor de alternatieven met minder risico's. Hierbij wordt uitsluitend bijsturend opgetreden, met het oog op het verbeteren van de kwaliteit van de door de verkopers verstrekte informatie. Dit geldt ook voor de aangewende communicatietechnieken en -middelen. Deze constatering wordt dan vermeld in het inspectieverslag.
- In geval van een callcenter, moet de toegang tot de informatie voor de klant gemakkelijk, vlot en gratis zijn.

Bijlage

- a. [Inventaris](#)⁵ op basis waarvan communicatiemiddelen kunnen ontwikkeld worden.
- b. [Tabel](#)⁶ met de alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen.

⁵ [https://www.dropbox.com/s/t809ce35i95blho/Inventaris %20zonder bijlage 2%29.pdf?dl=0](https://www.dropbox.com/s/t809ce35i95blho/Inventaris%20zonder%20bijlage%20.pdf?dl=0)

⁶ [https://www.dropbox.com/s/xyc6also5xsmb4z/20150617 %28Poster ECOLOGISCHE BESTRIJDING%29.docx?dl=0](https://www.dropbox.com/s/xyc6also5xsmb4z/20150617%20Poster%20ECOLOGISCHE%20BESTRIJDING%29.docx?dl=0)